



1.0 VULA VAKAVITI

VULAIKELIKELI (via veidonui kei na Maji)

Tau bi na uca, na wainigasau. Lutu na yaseyase. Keli tiko na uvi, vakabibi na uvi balavu. Tei na kumala me vakalewe. Se qai se tiko na gasau, se bera na duruka. Matua na ivi, na vutu, e so na mataqali uto.

Keli na qara ni kacau (lagio) me tavu. Era kumukumuni na dilio mera vakarau vuka. Sa tu tale na bicitoka (kawakawasā).

Daba na mana, matua na kuka, qari. Drava na waitui, uro na ika, ca totolo.

VULAIUCA (Maji-Me vakacaca)

Tunumaka tu na vanua, tau vakalevu na uca, gauna ni dobui kei na waluvu. E dau yacana tale ga na *vulaibotabota*, ni bota kina na uvi, tikau, tivoli. Wāgunu lelevu ni taucoko na vula, gauna ni vakaba kuka kei na kucokucoraki (butu manā).

2.0 WAI VAKAVITI

1. TATAVAKI -*m mate e lai tauvi keda mai keda lako ena dua na vanua, qai lesu mai da sa mai tauvimate. Kainaki ni mate baubau.*

1. Vusoi na drau ni uci kei na drau ni losilosu, gunu, qai vakalailai me kaburaki e mata i koya e tauvimate, wali tale ga na yagona.



iVakamacala ni Kau

Losilos *n m* kau lailai, drauna e vavaku drokadroka buto masamasa, vua drokadroka lalai kabikabi e tabana; tv **lolohi** [Vatulele], **lolotagane** [Vatulawa], **momoz** [Vatulawa];

2. TILOTILO (mosi)

1. Me veiveisā na drau ni botebtekoro,veiqarayaki, mamai, tilomi.
2. Mamai na drau ni tarawau, tilo.
3. Mamai na drau ni sāsāqilu, tilo.

iVakamacala ni kau

Botebtekoro *n m* kau lailai sara ni yasa ni vale kei na iteitei &s, drau mokimokiti momoto, vutivutia na tolonga, se vulavula lalai; tv **betebetekoro**, **botebtekoroyalewa** [kadavu], **huguvanua** [Nadroga], **suguvanua** [Serua, Rakiraki], **sukuvanua** [Serua, Rakiraki], **usuvanua** [Solevu-Bua] , `adivilivili, `eve`evedre`a [Vanualevuicake];

Tarawau *n m* kau levu sara, drauna e via balavu veiveisa, vua lalai moqimoqili, laukana ni dreu; kulina e kari me wai ni sasala; tv **darawau** [Wainibuka, Ovalau], **toarau** [Gonedau, Bua, Vanualevuiloma];

Sasaqilu *n m* kau toloilailai, kunei ena baravi kei na lomanivanua; na drauna e dravia qai tabakidua, oya me balavu e dua na yasana lekaleka e dua na yasana, na sena e vulavula matailalai qai boivinaka, na vuana e lalai qai momoto na muana, drokadroka ni se vou - damudamu ni sa dreu; tv **madamada** [Vuda], **qiqila** [Kadavu, Wainibuka, Verata, Gau,



Ovalau, Vanualevuiloma], **tavolali** [Nadroga, Vatulele], **vakaruruniyavou** [Yayayasabeqa];

3. TILOTILO (tadola) -*m mate ni tilotilo - mosi se kavakava, vakavuna me dau dredre a mosi vakalevu nida tiloma na noda weli se kasivi.*

1. Mamai na drau ni totodro, gunuvi na kena wai.

iVakamacala ni Kau :

Totodro *n m cobulabula rawarawa, kune e yasanivale, iteitei &s, drau mokimokiti vinaka; yacana raraba ga na totodro*

3.0 IVOSAVOSA VAKAVITI

Na ivosavosa cava e dau cavuti ena dua na ka e tuvani vakavinaka vakaveitaravi.

Kena isau:Tuvani vakabati ni beka

Na beka e dua na mataqali manumanu vuka levu toka, boi levu, vakabati, vakasucuna e kiriwana, vaka na ibulibuli ni kalavo qai vakatabana mamare loaloa. Era dau veivukayaki vakalevu na vaqara vuanikau dreu, uto vea &s mera misika, se na se ni onolulu, wame, kavika, vuga, niu &s mera gunuva. Ra kosakosa vakalevu nira dau veivala. Dau rawa mai ni lau kolo se laurabo, se kuretaki na vunikau ra moce se kana kina, se koko ena kena lawa se dai soni, qai saqa se tavu me laukana. Na suina e caka kina na batiniveiqia, batina e tui me itaube batini beka.

E kau gona mai na ivosavosa qo ina beka ni tuvani vaka veitaravi vinaka tu na batina. Ni dua gona na ka e tuvani vakavinaka ka vakaveitaravi tu ena qai cavuti kina na ivosavosa qo: Tuvani vakabati ni beka.